

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИЯВЛЕННЯ, ПРОТИДІЮ ТА ЗАПОБІГАННЯ
НАСИЛЬСТВУ ЗОКРЕМА БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) у
Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж
економіки і технологій Державного університету економіки і
технологій»**

(нова редакція)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Педагогічною радою ВСП ФКЕТ ДУЕТ

(Протокол від 01 вересня 2026 року № 1)

Голова Педагогічної ради ВСП ФКЕТ ДУЕТ

Алла МАКСИМОВА

Введено в дію наказом

від 01 вересня 2026 року № 244

**м. Кривий Ріг
2026 р.**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню зі здобувачами освіти, зокрема булінгу (цькуванню), виявлення проявів та ознак насильства, порядок приймання, реєстрації і розгляду повідомлень, реагування на випадки насильства та надання допомоги постраждалим особам у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки і технологій Державного університету економіки і технологій» (далі – ВСП ФKET ДУЕТ).

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513, постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658, постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585, наказу МОН України від 28.12.2019 № 1646 (у редакції наказу МОН України від 18.06.2026 № 961), Порядку застосування заходів виховного впливу, затвердженого наказом МОН України від 28.12.2019 № 1646 (у редакції, чинній на дату застосування), та інших нормативно-правових актів.

1.3. Система запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), у ВСП ФKET ДУЕТ є постійним системним процесом, спрямованим на створення безпечного і здорового освітнього середовища, своєчасне виявлення ризиків і проявів насильства, припинення насильства, надання допомоги постраждалим особам та недопущення повторення таких випадків.

1.4. Положення поширюється на учасників освітнього процесу ВСП ФKET ДУЕТ: здобувачів освіти, працівників ВСП ФKET ДУЕТ та інших осіб, залучених до освітнього процесу. Положення в частині, що стосується здобувачів освіти та їхніх законних представників, застосовується відповідно до законодавства.

1.5. Основними принципами є: інтереси дитини як найвищий пріоритет; недискримінація; ненасильницька поведінка; партнерство та підтримка; особистісно орієнтований підхід; конфіденційність; повага до гідності; безпечне освітнє середовище; участь дитини у прийнятті рішень відповідно до її віку та рівня зрілості.

1.6. Терміни в цьому Положенні вживаються у значеннях, визначених законодавством України та Порядком реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженим наказом МОН України від 28.12.2019 № 1646 (у редакції наказу МОН України від 18.06.2026 № 961):

- **насильство** – протиправні дія або бездіяльність (а також погрози їх вчинення) у формі фізичного, сексуального, психологічного, економічного насильства, що вчиняються у визначеному колі осіб, незалежно від місця їх проживання.

- **булінг** (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого. Булінг є одним із проявів насильства.

- **кривдник** – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє насильство щодо іншого учасника освітнього процесу;

- **потерпілий** – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено насильство;

- **спостерігачі** – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку насильства;

- **сторони насильства** – безпосередні учасники випадку: кривдник, потерпілий, спостерігачі (за наявності).

- **психологічне насильство** – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

- **сексуальне насильство** – форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої або неповнолітньої особи без її згоди, або в присутності третіх осіб, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

- **фізичне насильство** – насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших дій насильницького характеру.

- **економічне насильство** – форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування,

перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

- **запобігання насильству** – система заходів, що здійснюються працівниками Фахового коледжу, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності усіх учасників освітнього процесу щодо форм, причин і наслідків насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб.

2. ФОРМИ ТА ОЗНАКИ НАСИЛЬСТВА

2.1. Проявами, які можуть свідчити про випадок насильства, зокрема, є:

- 2.1.1. замкнутість, тривожність, страх, ризикована або зухвала поведінка;
 - 2.1.2. невірноважена поведінка, агресивність, напади люті, схильність до руйнації чи насильства;
 - 2.1.3. різка зміна звичної поведінки, відлюдкуватість, ізоляція, уникнення спілкування;
 - 2.1.4. занижена самооцінка, почуття провини, швидка втомлюваність, зниження концентрації;
 - 2.1.5. пропуски занять або відмова відвідувати заклад освіти;
 - 2.1.6. депресивні стани, аутоагресія, суїцидальні прояви;
 - 2.1.7. фізичні ушкодження, погане самопочуття, намагання приховати травми;
 - 2.1.8. скарги на біль або погане самопочуття;
 - 2.1.9. вимагання особистих речей, їжі, грошей, пошкодження або зникнення майна;
 - 2.1.10. жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення інформації сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
 - 2.1.11. фото-, відео- та аудіоматеріали образливого змісту, фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
 - 2.1.12. поширення інформації з метою заподіяння шкоди.
- 2.2. Про наявність ознак насильства може свідчити будь-яке умисне діяння, вчинене всупереч волі, бажанню, без згоди постраждалої особи та таке, що порушує її права, свободи, законні інтереси та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків, зокрема:
- 2.2.1. позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними; перешкоджання в отриманні освітніх та інших послуг; примушування до праці;

2.2.2. словесні образи, погрози, приниження, переслідування, залякування, поширення матеріалів знущань та інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення;

2.2.3. небажана вербальна, невербальна чи фізична поведінка сексуального характеру;

2.2.4. небажані фізичні дії, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, удари.

2.3. До булінгу (цькування) належать випадки, що відбуваються у приміщеннях ВСП ФКЕТ ДУЕТ, на прилеглих територіях та/або за межами ВСП ФКЕТ ДУЕТ під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи ВСП ФКЕТ ДУЕТ, інших освітніх заходів, організованих за згодою керівника, у тому числі дорогою до (із) ВСП ФКЕТ ДУЕТ.

3. ОЗНАКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

3.1. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками колективу діянь стосовно дитини та/або дитиною стосовно іншого учасника колективу, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що мають ознаки психологічного, фізичного, економічного або сексуального насильства.

3.2. Для цілей цього Положення систематичність насильства означає його вчинення два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства – незалежно від наявності повідомлення та/або його реєстрації.

4. ПРОЯВИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

4.1. Підставами для підозри в наявності випадку булінгу можуть бути ознаки, наведені у пунктах 2.1 та 2.2 цього Положення, зокрема зміна поведінки, ізоляція, страх, агресивність, фізичні ушкодження, пошкодження або зникнення майна, вимагання речей чи коштів, сексуальні або інтимні висловлювання, погрози, а також наявність фото-, відео- чи аудіоматеріалів знущань.

5. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ, ЗОКРЕМА БУЛІНГУ

5.1. Керівник ВСП ФКЕТ ДУЕТ забезпечує створення та функціонування системи запобігання та протидії насильству відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти.

5.2. Діяльність здійснюється постійно та спрямовується на:

5.2.1. визначення і реалізацію заходів запобігання насильству та ризикам його виникнення;

5.2.2. виявлення проявів і ознак насильства та ризиків його виникнення;

5.2.3. визначення і реалізацію заходів протидії насильству та усунення ризиків;

5.2.4. створення безпечного і здорового освітнього середовища;

5.2.5. підвищення обізнаності учасників колективу;

5.2.6. формування ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та безконфліктної комунікації;

5.2.7. залучення органів студентського самоврядування до превентивних заходів;

5.2.8. активне сприяння всіма учасниками колективу запобіганню насильству.

5.3. Профілактичні та просвітницькі заходи можуть проводитися у формі бесід, консультацій, лекцій, тренінгів, круглих столів, тематичних заходів, конкурсів, перегляду й обговорення матеріалів, зустрічей із фахівцями та інших формах.

5.4. Психологічний та соціально-педагогічний супровід у межах посадових обов'язків здійснюють практичний психолог і соціальний педагог (за наявності).

6. СУБ'ЄКТИ ТА ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ

6.1. Суб'єктами реагування можуть бути служба освітнього омбудсмена, служби у справах дітей, центри соціальних служб, органи місцевого самоврядування, керівник та працівники закладу освіти, засновник або уповноважений ним орган, територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України та інші суб'єкти відповідно до законодавства.

6.2. Будь-який працівник ВСП ФКЕТ ДУЕТ, здобувач освіти або інший учасник освітнього процесу, який помітив прояви чи ознаки насильства, повинен повідомити про це керівника ВСП ФКЕТ ДУЕТ. Повідомлення може бути усним або письмовим, у тому числі анонімним.

6.3. Якщо у вчиненні насильства підозрюється керівник ВСП ФКЕТ ДУЕТ, повідомлення подається засновнику або відповідному органу управління, якому підпорядковується ВСП ФКЕТ ДУЕТ.

6.4. ВСП ФКЕТ ДУЕТ забезпечує доступні канали подання повідомлень:

письмове повідомлення, усна заява, телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо, у тому числі анонімно за бажанням особи.

6.5. Керівник визначає особу, відповідальну за реєстрацію та облік повідомлень у паперовій та/або електронній формі.

6.6. Кожне повідомлення реєструється у день його надходження. Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час, його реєстрація здійснюється у перший наступний робочий день.

6.7. Протягом однієї доби з дня реєстрації повідомлення керівник зобов'язаний його розглянути.

6.8. У разі виявлення ознак насильства керівник невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин з часу виявлення ознак насильства, вживає заходів для припинення насильства та унеможливлення його повторення, повідомляє батьків дитини (крім випадку, коли кривдниками є батьки), письмово повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції України та службу у справах дітей із одночасним інформуванням відповідних органів, а за потреби викликає екстрену медичну допомогу.

6.9. Не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення керівник скликає засідання Комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження із здобувачами освіти (далі – Комісія).

6.10. Якщо ознак насильства не виявлено, інформація аналізується на предмет наявності ризиків насильства та вживаються заходи для унеможливлення їх настання.

7. КОМІСІЯ: СКЛАД, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

7.1. Склад Комісії затверджується наказом директора ВСП ФКЕТ ДУЕТ. Комісія діє на постійній основі.

7.2. До складу Комісії входять голова, заступник голови, секретар та не менше п'яти членів. До складу можуть входити педагогічні працівники, працівники адміністрації, практичний психолог, соціальний педагог (за наявності), а за згодою – представники служб у справах дітей, соціальних служб та інші фахівці.

7.3. Головою Комісії є директор ВСП ФКЕТ ДУЕТ або визначена ним посадова особа. Склад Комісії та розподіл обов'язків затверджуються наказом директора.

7.4. Комісія діє на принципах законності, верховенства права, поваги до прав і свобод людини, неупередженості, конфіденційності, захисту персональних даних, невідкладного реагування, комплексного підходу та найкращих інтересів дитини.

7.5. Метою Комісії є припинення насильства, відновлення та нормалізація стосунків, створення безпечних умов для здобуття освіти, з'ясування причин насильства, визначення необхідної допомоги та заходів для недопущення повторення.

7.6. До завдань Комісії належать збір та аналіз інформації щодо обставин випадку; отримання пояснень; аналіз висновків психолога, соціального педагога та інших фахівців; аналіз матеріалів електронних комунікацій та інших доказових матеріалів; оцінка потреб постраждалих осіб, кривдників і свідків; визначення заходів допомоги та виховного впливу; моніторинг їх ефективності.

7.7. Член Комісії має право ознайомлюватися з матеріалами, брати участь у їх перевірці, подавати пропозиції, висловлювати думку, брати участь у голосуванні та вносити пропозиції до порядку денного.

7.8. Член Комісії зобов'язаний особисто брати участь у роботі, не розголошувати отримані відомості, виконувати доручення голови в межах законодавства та посадових обов'язків.

7.9. Засідання Комісії є правомочним за участю не менш як двох третин її складу. Рішення приймаються відкритим голосуванням більшістю голосів від затвердженого складу Комісії; у разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови.

7.10. Строк розгляду Комісією заяви або повідомлення та виконання нею своїх завдань не може перевищувати десяти робочих днів із дня отримання повідомлення керівником.

7.11. Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням Комісії.

7.12. Рішення Комісії приймаються з обов'язковим дотриманням принципу найкращих інтересів дитини. Комісія забезпечує право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.

7.13. Вислуховування дитини здійснюється безпосередньо у присутності батьків або їхніх представників та за участю практичного психолога або соціального педагога. Батьки можуть надати письмову згоду на вислуховування дитини без їхньої участі. Дитина може надати письмову інформацію.

7.14. Факт вислуховування дитини, форма його проведення та основний зміст висловленої позиції обов'язково фіксуються в матеріалах розгляду.

7.15. Рішення Комісії доводиться до відома заінтересованих учасників у межах законодавства про захист персональних даних; голова здійснює контроль за виконанням рішень.

8. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ

8.1. Заходи виховного впливу застосовуються для відновлення та нормалізації відносин між кривдниками, постраждалими особами і свідками, недопущення повторення насильства та його загальної превенції.

8.2. Заходи мають забезпечувати корекцію поведінки кривдників, а також психологічну допомогу та підтримку постраждалій особі і свідкам.

8.3. Комплекс заходів визначається і реалізується так, щоб не завдавати додаткової шкоди психологічному стану учасників, не допускати повторної травматизації та забезпечувати право дитини на безпечне освітнє середовище.

8.4. Примирення сторін допускається виключно за добровільною згодою постраждалої дитини та її законних представників, за відсутності ризику повторного насильства або шкоди та з урахуванням висновку практичного психолога (за наявності).

8.5. Комплекс заходів визначає Комісія.

8.6. Рішення Комісії щодо заходів має містити мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів виховного впливу, психологічної допомоги і підтримки; критерії визначення результативності; строки та відповідальних осіб; обґрунтування відповідності заходів найкращим інтересам кожної залученої дитини.

8.7. Комісія здійснює моніторинг ефективності застосування визначених нею заходів та за потреби коригує їх.

8.8. Заходи реалізуються педагогічними працівниками, фахівцями служб у справах дітей та соціальних служб із залученням необхідних фахівців з правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги.

8.9. Психологічний та соціально-педагогічний супровід здійснюють практичний психолог та соціальний педагог (за наявності), зокрема шляхом діагностики психологічної безпеки, розроблення заходів підтримки постраждалої особи і кривдника за згодою законних представників дитини, консультивання та профілактичної роботи.

8.10. Здобувачі освіти, які вчинили булінг (цькування) або стосовно яких вчинено булінг (цькування), мають право на соціально-психологічну реабілітацію відповідно до законодавства.

8.11. У разі направлення судом особи, яка вчинила булінг (цькування), для проходження відповідної програми керівник ВСП ФКЕТ ДУЕТ сприяє її проходженню. За відсутності судового рішення Комісія може рекомендувати проходження програми на добровільній основі; для здобувачів освіти до 16 років – за згодою батьків або інших законних представників.

8.12. Комісія може рекомендувати свідкам та постраждалим особам проходження відповідної Типової програми. Керівник сприяє її проходженню.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження Педагогічною радою ВСП ФКЕТ ДУЕТ.

9.2. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться за погодженням із Педагогічною радою ВСП ФКЕТ ДУЕТ та викладаються у новій редакції.

9.3. У разі зміни законодавства норми цього Положення застосовуються в частині, що не суперечить чинному законодавству, до внесення відповідних змін.

Заступник директора
з виховної роботи

Наталя НЕЧАЙ

ПОГОДЖЕНО:
Юрисконсульт

Зоряна ЛІВАК

Пропумеровано, прошнуровано

та скріплено печаткою

в кількості 2 (два) арк.

Во. д. МАКСИМОВА

